

KONFERENCE „SAD JAKO BIOTOP A KOMUNITNÍ PROSTOR“

Zemědělství bylo po staletí jedním z hlavních faktorů utvářejících českou krajinu. Do její tváře se vtisklo pestrá mozaikou drobných produkčních a mimoprodukčních ploch zajišťujících nejen obživu a zdroj potravin, ale i stěžejní roli při zajištění ekologické stability. Její viditelné aspekty se podílely na utváření způsobu, kterým dnes krajinu vnímáme a hodnotíme. Agrární struktura krajiny je tak také nositelem důležitých kulturních a historických hodnot – tzv. paměti krajiny.

Demografická proměna venkova a především industrializace zemědělství vedly k narušení vztahu člověka a krajiny se všemi známými negativními důsledky. Jedním z nich je právě postupný zánik „extenzivních“ ovocných výsadeb – polních a lučních sadů, ovocných alejí i soliterních stromů. Nejde jen o místní produkci potravin. Produkce ovoce z extenzivních výsadeb je zatížena vysokými náklady a většinou ekonomicky neudržitelná, výsadby ale vždy plnily více funkcí. Podílely se na optimalizaci mikroklimatu v sídlech a stabilizaci vodního režimu krajiny, bránily degradaci půdy vodní a větrnou erozí. Přestavovaly biotop na rozhraní sídel, kulturních stepí a lesa a měly vysoký podíl na udržení biodiverzity. Zánik tohoto typu výsadeb by tedy znamenal velkou ekologickou, krajinářskou i kulturní ztrátu.

Naštěstí se v posledních letech objevuje trend obnovy ovocných výsadeb. Jeho účastníci – ať už na straně institucí, spolků,

Jedním z důsledků narušení vztahu mezi člověkem a krajinou je i redukce výsadeb sadů. Foto Vladimír Kučera

či jednotlivců – rozpoznávají výše zmíněné funkce a vkládají nemálo energie do toho, aby extenzivní výsadby zůstaly součástí naší krajiny.

Ať už jsou jejich východiska ochranná, estetická či sentimentální, jsou vedeni dobrými úmysly, často jim ale chybí dostatek znalostí k tomu, aby jimi realizované výsadby byly provedeny kvalitně.

Sad či alej založená se znalostí místních přírodních podmínek může růst a plodit

dlouhé desítky let. S respektem ke kulturnímu a historickému kontextu místa můžeme vytvořit projekt, kolem kterého vznikne místní společenství, který oživí veřejný prostor a ozdraví krajinu.

Naopak nevhodně či bez rozmyslu realizovaná výsadba může ztížit cestu k realizaci dalších obdobných aktivit, způsobí nežádoucí zásah do krajiny a v neposlední řadě je i ztrátu (veřejných) finančních prostředků.

Rádi bychom prostřednictvím konference pomohli zájemcům vyjasnit východiska a důvody, které je k péči o výsadby vedou a poskytli jim ucelený přehled o základních aspektech obnovy a péče o extenzivní ovocné výsadby. Doufáme, že tak přispějeme k tomu, aby bylo co nejvíce úspěšných a smysluplných projektů, které pomohou vrátit ovocné stromy do naší krajiny a zachovat její hodnotu a krásu.

Tomáš Zdeblo

Konferenci pořádají iniciativa *Na ovoce* spolu s *Fórem ochrany přírody* a *Magistrátem Hlavního města Prahy*. Více informací [zde](#).

Naštěstí se v posledních letech objevuje trend obnovy ovocných výsadeb. Foto Ludo Vašš